

PIELL A YI-HECRIEN

ε 'cri la

1¹'Mɔ Piel, -e mɔ -Yusu 'Klsv a -mɔnanyɔ, 'mɔ -yi 'a mv -mɔ 'cru -ni,
'a mv -mv', -v mɔ Nyisva a nyibli, v bla le, -v 'heen Pɔtiblugba, kɔ
Galatiblugba, kɔ Asiblugba, kɔ Bitiniblugba 'huen- kι bv. A mɔ 'dagbi =ni,
'kι 'lι 'blugbi a 'mv 'kwli. ²See la a ti 'yri, -aan 'bat Nyisva 'e pu la 'lι=ti 'lι,
'kι bv -ha la 'lι 'a mv, -e di=e nu, a 'mv 'a nyibli' pa. 'Kι ε naa 'lι 'a -Hihiu
'kwli, 'e nu=o, 'a -he 'a nyibli, -e di=e nu, a 'mv 'v -Yusu 'Klsv 'v =tuu -ni, ε
kɔ, ε 'mv 'a -hlv nu, ε 'mv 'aan de 'kuku 'wuwla -ni, -e di=e nu, a 'mv 'v yι
'sii -ni, 'kι 'v Nyisva ye'. Nyisva bv nu 'a mu -haande -mɔ, kɔ, bv -nyi 'a mu
kibwueenle -we, -haande kɔ kibwueenle a 'mv 'huen-, bv bii kle.

Nyisva -mv', -e wa 'a mv, ba pu=v 'nyre le

³Ba pu Nyisva 'nyre le, -e mɔ, -aan Kukonyɔ -Yusu 'Klsv a 'Bai, -kɔtι ε
yru -aan nyat, 'e -nyi -a mv 'klɔ yrayru. -Yusu 'Klsv -mv', Nyisva -ha 'lι
'kukunyibli 'nyi, ε -ha 'klɔ, ε no- Nyisva naa 'lι, 'e -nyi -a mv 'klɔ yrayru
a 'mv. Ε no- kɔ -ti =a yi=e, =a yι=ti -ple, 'kι bv -ha 'lι -a mv 'kukunyibli 'nyi
-we, ε 'mv -a mv 'klɔ -ha. ⁴-A yi=e ni -we, -e mɔ, Nyisva di -nyi -a mv
-haande. -Haande a 'mv, ε 'ni -nyre=e yι, mɔ, ε 'ni -pa=a 'ta, mɔ, ε 'ni -hɔn=ɔ
lt 'klɔ -mɔ 'klɔ. 'Kι ε =tu 'lι -haande a 'mv yakɔ 'kwli bv, 'kι 'v -aan -ta'. ⁵A
mv -bv, -v kuo Nyisva =wlv yι, ε =tui 'a mv 'yie, 'kι 'lι a 'klukinunu 'kwli, -e
di=e nu, 'klɔ a 'v-hɔnti 'bv nyre 'v, nyibli a pepe 'mv=v 'ye -tee, -e mɔ, ε wa
'a mv ni.

⁶-Haande -mv', Nyisva nu 'a mv -mɔ a -ti, a kɔ plɔ a bleele, 'ye =bu a yι
-huen a gblegble ni 'ye, 'kι 'lι ti gbi 'kwli. ⁷-Huen a 'mv, a yι 'ye, a yι=ti 'ni
'ye, -e di=e nu, nyibli 'mv=v 'ye, -e mɔ, a kuo Nyisva =wlv yι -tee. 'Ye =bu
-gvlu -mv', -e di yι nyre, v yι=ti 'ni 'wla, -e di=e nu, v 'mv=v 'ye, 'bv mɔ, 'bv
no yι. Ke- ε ni 'mv, 'kι 'v -aan =wlv a yikuole -mɔ'. -Aan =wlv a yikuole a
'mv, ε mɔ de gbagbv =niɔ, 'e -hi 'v -gvlu ni. Ke- ε ni 'mv, -e di=e nu, -nyrcwɔ
-mv' -kɔ 'kwli -Yusu 'Klsv di di de, Nyisva 'mv 'a mv 'nyre le pu, ε kɔ, ε
'mv 'a mv -ti a 'yι'bvbva -nyi, kɔ, ε 'mv 'lι 'aan 'nyre 'lι 'yaa -ni -we, -kɔtι 'a

'tue kue =ne =wlu yi. 8-Han-ti, 'kí a 'ye ni 'ye -Yusu a 'mu, kee, a nuε =ne ni. =Han-ti, 'a 'ye ni 'ye 'kí=í, -te ti ne -bu, kee, a kuo =ne =wlu yi. Nɔ- kɔ -ti 'a kɔ plɔ a bleele diakti. -Te 'aan plɔ nu buble, nyiblo =du 'yi 'lí 'a -molenina 'lí -we, 9-kɔtì Nyisva we 'a mu ni. Wuvwa a 'mu, ε nɔ- -a yi -ple.

10 Ti -hi la a ti 'yri, Nyisva a winwlɔn-hanyv, v =muε la=a le, 'kí bu yru la=a le -tεε, -te Nyisva di nyibli a wuvwa nu. Ti ni ye', -haande -mu', Nyisva pu la le, ε di la 'a mu -mo nu, 'v yi la 'a -ti nyibli le -lee -ni. 11 -Yusu 'Klisu a -Hiihu -mu', -ε ni la 'v =nu ke', ε ni ye', 'e lee la =nu -Yusu 'Klisu a -hwεn -mu', ε di la 'ye a -ti, 'e lee la =nu -we, -ε mo, -hwεn a 'mu, 'a 'yiye 'bu -hi, Nyisva di -nyi=e -ti a 'yi'bubua. Nyisva a winwlɔn-hanyv a 'mu, v =muε la=a le, 'kí bu yru la de a 'mu le, -ε di=e nu, v 'mu ti -mu' yi, -ε kɔ 'yri -tebli a 'mu, ε di 'v 'lu -mo -muu -ni, kɔ, v 'mu=v yi, -te ε di 'mu ni, 12 Nyisva 'e lee =nu, -ε mo, ε 'yri =nu 'pa-, v 'yri -tebli a 'mu 'a 'yiye -ko, kee, 'a mu -di=e 'ye. Ti -bu 'yri, nyibli -bu, -v pi -Yusu a -haantitie, v lee ne 'a mu -tebli a pepe a 'mu ni. Nyisva a -Hiihu -mu', ε yi nyibli -nyi, ε nɔ- -tu =nu -tebli a 'mu wlɔn. -Tebli a 'mu, Nyisva a lelenyu -hvε=e ni -we, 'kí bu yi wen=e, kee, Nyisva 'yri =nu=v -tɔc -ni.

'Aan nunuklɔ bv 'sii 'v yi

13 -Te Nyisva nu -tebli a 'mu, 'kí 'v 'a mu -mo, 'a -ti, ba -hie=e 'lu -mo le -tεε, -ε di=e nu, a 'mu -mo -we, a 'mu Nyisva a -kvan nu. Ba ni 'v -pleele'. A 'ni 'hie 'lí =dedede 'lu -mo le, 'bu 'yi -haande -mu', Nyisva di 'a mu -mo nu 'pa-, -nyrɔwɔ -mu' -kɔ 'yri -Yusu 'Klisu di ya de. 14 'A -ne ti, ba =tuu 'v Nyisva 'v. Ti -mu' -kɔ 'yri a 'ye la -Yusu a -haantitie ni yi, yunyre-tebli -mu', 'aan =wli -hvε la, ε nɔ- a yi la =wien le kve. Kee, -te ti ne -bu, a 'ni 'kve 'kí yunyre-tebli a 'mu =wien de. 15 Nyisva -mu', -ε da 'a mu, 'kí ba -he 'a dakɔ, ε 'sii 'v yi. 'A -ti, 'aan 'mumu, ba 'sii 'v yi -we. 16 Ti -hi la a ti 'yri, v 'cri la=a ni, 'kí 'lí Nyisva a 'crien 'kwli, -ε mo: «Nyisva wen 'ni: Ba 'sii 'v yi, -kɔtì 'na 'mumu, 'n 'sii 'v yi». 17 'Bu mo, 'ba yi Nyisva ni de, ke- a pt: «-Aan 'Bai». -Te a dee 'kí=í 'bai, -ε -bi ba =tuu 'v=v 'v, 'aan 'yrinaabui 'mu 'v yi 'sii -ni, ti a pepe -bu, a di 'ne- 'klɔ kí -hii -ni. Bu bi 'lí 'a mu 'kwli, -ε mo, 'a -ne nyiblo, -te 'a nunuklɔ ni 'mu, ke- Nyisva di 'a -bati a lepuvle nu, -kɔtì ε nɔ- -mo -bu, ε 'ni 'jra-a li nyibli' le. 18 A yi=e ni, -ε mo, Nyisva -ha 'a 'Yu ni, 'e =gble 'a mu, 'kí 'v nunu-tebli -mu', 'aan 'bainv tve la 'a mu a -ta', -v 'ye ni da =dedede. Ε 'yí 'wliye -bu, -ε pve 'ta 'pa-, ε 'yí=í -nu, ε 'yí 'a mu =gble, 19 kee, -Yusu 'Klisu a 'mu, 'a -hlu -ni 'kli kt, -ε -hi 'v 'a -ne =dedede 'v, nɔ- Nyisva -nu, 'e =gble 'a mu. -Yusu 'Klisu 'wi=í blable yi, v -ha, 'kí 'v -cohlu a -ta'. Ε 'sii 'v yi -tεε, de -hvan =du 'yi 'lí=í 'lí -ni. 20 'Tí - Nyisva 'mu la 'klɔ nu, 'kí ε -ha la 'lí -Yusu 'Klisu 'lí. Kee, ti -bu, -ε mo le'bɔɔti, ε tɔc =ne nyibli a pepe yi, -ε di=e nu, ε 'mu =nu wa. 21 Nɔ- kɔ -ti 'a kuo Nyisva =wlu yi. Nɔ- -ha 'lí=í 'kvkunyibli 'nyi, 'e -ha-a 'klɔ, kɔ, 'e -nyi=e -ti a 'yi'bubua. Nɔ- nu-o, 'a kuo Nyisva =wlu yi, 'a yi=e -we, -ε mo, ε di 'a mu 'ni wa.

22 A 'sii 'v 'aan diconu yi, -kötü a -tui 'v Nyisva a win ni. Nc- yi 'a mu 'kli -nyi, 'ki ba nu e ne 'aan 'bio, -v yi Nyisva =wien kve. 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, -e mo, ba 'cibi 'v 'waa nu e, 'ki 'l' aan =wli a pepe ki. 23 Bu bi 'l' a mu 'kwli, -e mo, Nyisva a win -bu, -e yi nyibli 'klo yrayru -nyi, -e 'yi 'li-t 'li -we, bu -we bu. E nc- Nyisva naa 'li, 'e -nyi 'a mu 'klo yrayru. Nyisva -bu, -e 'ye ni 'ku, nc- ko 'yonu a -he. A 'yi nyiblo =dv, -e 'ku a 'yonu -he. 24 U 'cri la=a ni, 'ki 'li Nyisva a 'crien 'kwli, -e mo:

«Tonyibli a pepe,

v 'wi-t -piti yi, -v 'kvi.

'Waa yinuñu 'wi-t -piti a -pui yi, -e 'yrue.

25 Kee, Kukonyu Nyisva a win 'ni -we=e bu ni 'klo -mo 'klo.»
Nyisva a win a 'mu, -kötü a -hle, nc- mo =haantitie -mu', a 'win.

Nyisva -ha 'li 'a mu ni, 'ki ba -he 'a nyibli

2 1-Te Nyisva -nyi 'a mu 'klo yrayru a 'mu, 'a -ti, ba -ha 'li -tebli -hvun a pepe -mu', -e ni 'li 'aan =wli ki, ba 'kee hi a nunuo, ko, a 'ni 'naa 'li 'li ni 'hvén, a 'ni 'tuo 'ki ca, ko, a 'ni 'die 'li nyibli a 'nyre. 2 Kee, ba 'wi-t 'yupanu yi, -e -hve 'a 'dii a ntye 'a -ne ti. Kee- ni -do ba nu Nyisva a -ti a -hvhva, -e di=e nu, 'aan =wli a yikuole 'mu kle -bii -ni. E nc- ba nu, bu gba-a -gbagba, ti -mu' -ko 'yri Nyisva di 'v 'a mu -waa -ni pepe, e 'mu 'v nyre. 3 De a 'mu, nc- ko -hvhva a ko ba gba 'lu -mo, -kötü a -te=e wlón, 'a 'ye=e, -e mo, =haande a 'mu, e nc wlón.

4 Ba 'yiyu 'v Kukonyu -Yusu 'Klisu 'hvi bu. Nc- yi nyibli 'klo yrayru -nyi. Nc- 'wi-t 'hi ci -mu' yi, 'kayupunyu 'yi -hva bu nuu -kvan 'yri. Kee, 'hi a 'mu, e nc- Nyisva -mo -bi e -ha 'li, 'e nuu -ne -kvan 'yri, -kötü 'ki 'li e nc- -mo -bi 'yi, e nc yi, 'e -hi 'v 'hi a pepe 'v. 5 'Aan 'mumu, -v ko 'klo yrayru a 'mu, ba 'wi-t 'hici a 'mu yi, -e ni 'klo, -e di=e nu, Nyisva 'mu 'a mu nu, e 'mu 'kayu -mu' pu, -e ko bu 'a -Hihiu di 'li 'ti. 'A mu -di 'li 'kayu a 'mu bu ni, -v di 'a -cohlonpinyude nu. -cohlon a 'mu, a di pi, -e di 'a pli -blee -ni, nc- -mo ba -ha 'li 'aan =wli, ba -nyi =ne=e, -Yusu 'Klisu a -ti. 6 'E mo -tee, v 'cru la 'li-t Nyisva a 'crien 'kwli, -e mo, ke- Nyisva -pu:

«Ba 'ye ke, 'n -ha 'li =haan'hi,

'ni gbe 'li-t 'di ci -mu',

v dee Sion (Jrusre) 'kwli bu -tu mo.

Nc- ko ki 'n di 'v 'na 'kayu 'v -puu -ni.

E nc- 'n -ha 'li, -e nu=o, e nc yi.

'A -ne nyiblo, -e di=e =wli yi -kuo -ni,

-tui 'yi 'li-t 'li -we bu nu=o, 'klo -mo 'klo.»

7-Haan'hi a 'mu, e mo =haande =ni, 'ki v 'a mu -mu' -mo, -v kuo =ne =wli yi, kee, e 'yi 'mu le -ni, 'ki 'v nyibli -mu' -mo, -v yi-t =wli yi -kuo -ni. 'E mo -tee, v 'cru la 'li-t Nyisva a 'crien 'kwli, -e mo:

«'Hi -mu', 'kayupunyu 'yi -hva bu nuu -kvan 'yri,

ε no- -v -bi 'du ye', 'ε -he 'hič gbagbu,
 -ε kɔ -kvan dıakı,
 'v nu=o, 'v pu 'kayu.»

8 Ε 'cri la ni -we, 'ki 'li Nyisva a 'crien 'kwli, -ε mɔ:
 «'Hič a 'mɔ, ε ni=e ni,
 nyibli a bviyɔ 'v yi=t yre bi,
 'v yi =hlɔn le bi.»

'Ε mɔ -tεε, 'waa bviyɔ 'v yi=t yre bi, 'v yi =hlɔn le bi, -kɔtı v 'ni =tuu=o 'v
 Nyisva a win 'v. Kue la 'li bu, Nyisva -yra la=a ni, 'ki bu bi la =hlɔn le, 'bu
 'ye ni =tuu 'v 'a win 'v.

9 'A mu -mɔ -bi, 'a mu -mɔ dakɔ -mu', Nyisva -ha 'li. A mɔ bodıcpu =nič, -v
 'wı -cɔhlınpinyu yi, -v ni Nyisva a -kvan. 'A mu -mɔ Nyisva a dakɔ, Nyisva
 a 'mu, ε pu 'kibla ki, 'ki 'v 'a dıcnu -mɔ'. Ε =gble 'a mu ni, -ε di=e nu, -tebli
 gbagbi -mu', ε -nu, a 'mu 'a -tı nyibli -lee -ni. 'Ε mɔ -tεε, ε da 'a mu ni, 'ε -ha
 'li 'a mu halɔ 'nyt, 'ε gba 'v 'a mu -nyre yi, -nyredu -mu', -ε yi wln, -ε -hi 'v 'a
 -ne =dedede 'v. 10 Ti -hi la a ti 'yri, a 'yi la Nyisva a dakɔ 'pa-. Kee, -te ti ne
 a ti 'yri -bu, a -he 'a dakɔ. Ti -hi la a ti 'yri, a 'yi la=a -yi, -ε mɔ, Nyisva kɔ la
 'aan nyai. Kee, -te ti ne -bu, a yi=e ni, ε mɔ =haan-tı, ε kɔ 'aan nyai.

Ba -he Nyisva a -koyo

11 'Na nunatumupu -na, bu bi 'li 'a mu 'kwli, -ε mɔ, a mɔ 'dagbi =nič, 'ki
 'ne- 'klɔ -bu ki. 'Klɔ -bu, ε 'yi 'aan bunule 'pa-. Yako, no- mɔ 'aan bunule.
 Ε no- kɔ -ti 'ni nyee ne 'a mu le, a 'ni 'nuo 'ki yinyre-tebli -mu', 'aan =wlı
 -hue ba nu. -Teblıdu a 'mu, ε -hue bu nyre 'aan =wlı yre. 12 'Ki 'li nyibli -bu,
 -v 'yi Nyisva -yi 'nyt, 'aan 'yrinaabuı bu 'sii 'v yi, mɔ 'ye =buı v pu le, a ni
 yinyre-tebli, -haan-tebli -mu', a ni 'a -ne ti, v 'mu=v 'ye, ε 'mu=v nu, v 'mu
 Nyisva 'nyre le pu, -nyrcwɔ -mu' -kɔ 'kwli ε di di.

13 -Te -a yi -aan Kukɔnyɔ -Yusu 'Klsu =wien kve, 'a -ti, ba -tuu 'v 'klɔ a
 nyibli a pepe, -v nee 'blu. Romakve a 'kun gbagbu -mu', -ε kɔ nyibli a pepe
 win ki, ba -tuu 'v=v 'v. 14 Ba -tuu 'v -gvlnunumapu -mu', 'kun gbagbu -tu 'v ble.
 Ε -tu 'v =nu ble, -ε di=e nu, nyibli -mu', -v ni -tebli -hvın, v 'mu 'li =nu le -ha,
 kɔ, nyibli -mu', -v ni -haande, v 'mu =nu 'nyre le pu. 15 Nyisva -hue=ε ni, ba nu
 -haande, -ε di=e nu, nyibli -mu', -v 'ye ni -hva -bu yru Nyisva, 'ti -v yi 'aan
 'nyre di, v 'mu dedu a 'mu, 'a nunuo 'kee -ni. 16 'Aan nunuklɔ bu tɔč =ne nyibli
 yi, -ε mɔ, -Yusu 'Klsu nu=o ni, 'a 'yi ke 'ki de 'kuku a -koyo 'pa-. Kee, a 'ni
 'puu 'li le, -ε mɔ, -te a 'yi -koyo 'pa- a -ti, a -we 'li ba nu -tebli -hvın ni. Kee,
 ba -he Nyisva a -koyo. 17 Ba -tuu 'v nyibli a pepe 'v, ba nve ne 'aan 'bio -Yusu
 a nyibli, ba -tuu 'v Nyisva 'v, ba -tuu 'v Romakve a 'kun gbagbu 'v -we.

'Aan 'yrinaabuı bu 'wı=t -Yusu 'Klsu a 'yrinaabuı yi

18 'A mu -kvannunyibli, 'a mu 'n yi 'li -mɔ -hlee -ni. Ba -tuu 'v 'aan nyibli
 gbagbi 'v -tεε. Ba 'bua 'waa -ti 'yi -tεε -we. Kee - ba nu, 'ye =buı 'waa =wlı no yi, 'ye

-bu 'waa =wli nyre yi. 19'Ε μο -τεε, nyiblo 'bu ni 'v, 'bu yi=t -huen ni =tui, 'ye =bu ε 'yi de -huan =dv -nu, -ε blee =huen a 'yiye yi, bu ko =wlu a 'lila, 'ki =huen a 'mu 'a 'yiye 'kwli, -kötι ε ko 'v Nyisva a 'b=tuule. De a 'mu, no- yi Nyisva a plo -blee -ni. 20'Bu mo, 'ba yi yunyre-tebli ni ni, 'a -ti 'bu yi 'a mu ni bi, 'ye =bu a ko =wlu a 'lila, 'ki 'li =hwendu a 'mu, 'a 'yiye 'kwli, nyiblo =dv 'yi 'li=t 'li -we, bu pu 'a mu 'nyre le. Kee, 'ba yi =haande ni ni, 'ti- =haande a 'mu, 'a -ti, 'bu yi 'a mu -huen ni =tui, 'ti- 'ba yi =wlu a 'lila ni kve, -ε -bi de a 'mu, no- yi Nyisva a plo -blee -ni. 21Nyisva da 'a mu ni, 'ki ba 'ye =huen, 'ye =bu a yi =haande ni ni, -kötι -Yusu 'Klisu a 'mumu, ε 'ye =huen, ε 'mu 'a mu wa a -ti. Ε too ne 'a mu 'hru ni, -ε di=e nu, a 'mu 'li 'a -pti le -ha. 22Ε no- -mo -bi, ε 'yi de -huan =dv -nu. Ε 'yi nyiblo =dv -kaa -ni. 23-Te v -ha-a 'yri le, ε 'yi -mo -hian, ε 'yi 'a -ne 'tanı -pv. -Te v =tui-e =huen, ε 'yi le -pv, bu nu nyibli a 'mu de -huan -mo, kee, de ε -nu, ε no- -mo ε pu 'li 'a diɔnu Nyisva -jt' bv, -ε pi -tee a -bat. 24-Yusu 'Klisu a 'mu, ε 'ble -aan de 'kuku, ε 'ye =huen -aan de 'kuku a 'mu, 'a -ti, 'v kɔɔ 'v=v tugbe 'yie, ε 'kv. -Te ε nu de a 'mu, ε 'wi yi, ε =gble -a mu ni, 'ki 'v de 'kuku -mo', -ε di=e nu, -a 'mu 'kl̄ ko, -a 'mu =haande nu. Bu bi 'li 'a mu 'kwli, -te ε nu =huen a 'yiye, 'aan 'kve 'ε -we. 25Ti -hi la a ti 'yri, a 'wi la blabli yi, -v 'wan. Kee, -te ti ne -bv, a =hian -mo, 'a yi blablikonyo =wien le kve, ε =tui 'a mu 'yie, de -huan =dv 'ni =ha 'a mu le -hren a -ti.

Nugbi ko 'waa nyibepu

3 1'A mu nugbi, ba ko 'v 'aan nyibepu a 'v=tuule, -ε di=e nu, 'ki 'li 'aan nyibepu 'nyi, -v -bi 'bu ni 'li, 'bu 'yi 'v Nyisva a win a 'v=tuule -ko, v 'mu Nyisva =wlu yi -kuo -ni, 'aan 'yrinaabvi a -ti. Mo 'ye =bu a 'yi -nu Nyisva a -ti -lee -ni, 2v di=e 'ni 'ye, -te 'aan 'yrinaabvi nu 'vysiile, ko, -te a ni 'v 'waa 'v=tuule. 3A 'n 'hie 'li=t 'li -mo le 'a -ne ti, -te 'aan wlawli a yinunu di 'mu ni, -te a di 'lu a bibie nu, -ε di=e nu, nyibli 'mu 'v ble 'ta, ko, -te a di -gulv=t -tebli a 'hvilepupu nu, ko, -te a di yinodam a -mɔpupu nu. 4Kee, de ba -hie 'lu -mo le 'a -ne ti, no- -mo, 'aan =wli bu no yi, -ε mo =wlu a 'lila, ko =wlu a 'yɔpole. No- -mo yinunu, -ε 'ye ni -we 'li 'klo -mo 'klo. Ε no- -mo de gbagbu, 'ki 'v Nyisva ye! 5Yi-he-nyre a nugbi, -v yi la Nyisva =wien le kve, ke- v nu la yinunu. U -tui la 'v 'waa nyibepu ni. 6Sara a -ti bu bi 'li 'a mu 'kwli. Bu ko la 'v 'a nyibv Abrahamu a 'v=tuule a -ti, ε dee la-a 'a kukonyo. 'Bu mo, 'ba yi =haande ni ni, =wi yi Sara, a di -he 'a 'yonu nyroyo. ε 'yi yi -blee -ni, 'ki =dedede bu kaa 'a mu yi, 'ki ba nu =haande a 'mu.

7'A mu nyibepu -mo -bi, ba nu 'aan nugbi =haande 'yi =hlɔn le. Ba ko 'a yiyie, -ε mo, -te a nu 'kh a kinunu, v 'yi 'mu le -ni. Ba =tuu 'v =nu 'v, -kötι 'klo yrayru -mu', Nyisva yi 'a mu -nyi, 'ki 'li dadu 'kwli, 'a mu ni 'huen ε yi=t -nyi. Ba =tuu 'v =nu 'v, -ε di=e nu, 'ba yi Nyisva ni de, ε 'mu 'a mu nua yi bu pu.

-Yusu a nyibli di 'ye =huen, 'ye =bu bu yi =haande ni ni

8De -ko ki 'n yi 'v -yree -ni, ε no- -bu: 'Aan pepe, ba ko 'lule-hihietu ni -do. Ba yuyru nyai, ba nunue -ni, -kötι a mo 'diayinu =ni, 'ki 'v Nyisva

a 'hru wlɔn. Ba nunu =haan-tebli 'yi =hlɔn le, ε kɔ ba =tɔ 'l̄i 'aan diɔnū 'l̄i.

⁹'Bu mɔ, nyiblo 'bu nu 'a mu de -hvan -mɔ, a 'ni 'nuo 'l̄i=1 de -hvan -mɔ -we.
 'Bu mɔ, nyiblo 'bu pu 'a mu 'tani -mɔ, a 'ni 'puv 'l̄i=1 'tani -mɔ -we. Kee, de
 ba nu, nɔ= mɔ, ba da Nyisva, 'k̄i bu nu=o =haande -mɔ, -ε nu=o, ti -mu' -kɔ
 'yri Nyisva da la 'a mu, 'k̄i ba -he 'a nyibli, ε pu la 'l̄i=1 ni, 'k̄i bu nu 'a mu
 =haande 'yi =hlɔn le. ¹⁰U 'cri la=a ni, 'k̄i 'l̄i Nyisva a 'crien 'kwli, -ε mɔ:

«Nyiblo 'bu ni 'v, 'bu -hve bu ni =haan'klo,

kɔ, 'bu -hve bu kɔ plɔ a bleele,

ε bleee yi, bu 'kee -ti -hvin a hihla,

kɔ, ε 'ȳi ȳi -bleee -ni, bu nu hi.

'Bu ȳi le ni ni, -ε -bi ε ni =haan'klo.

¹¹ ε 'ȳi ȳi -bleee -ni, bu nu -tebli -hvin,
 kee, bu nu =haan-tebli le,
 bu =muɔ=ɔ le, 'k̄i 'l̄i 'a =wlv a pepe ki,
 'k̄i ε kɔ 'a 'bio 'hven-, bu ween ki bu.

¹² Nyibli -mu', -v ni =haande,

Nyisva =tui =nv 'yie.

'Bu mɔ, 'bu ȳi=1 de ni -hve,

ε pi =nv nva ȳi bu.

Kee, -tebli-hvinnunyu -mɔ -bi,

ε -wen =nv ȳi.

¹³'Bu mɔ, 'ba ȳi=1 le ni =muε, 'k̄i 'l̄i 'aan =wlv a pepe ki, 'k̄i ba nu =haande,
 -ε =du 'ȳi 'l̄i=1 'l̄i -we, bu nuu ne 'a mu 'cre le. ¹⁴Mɔ 'ye =bu a ȳi =huen

'ni 'ye, 'k̄i 'v =haande -mu', a ni a -ta', de a 'mu, 'a -ti, Nyisva di nu 'a mu
 =haande -mɔ. 'A -ti, a 'ni 'pie 'l̄i nyibli a 'mu, 'waa hvannu, -v -hve -bu nu
 'a mu 'cre le. 'Aan =wlv 'ni 'wvv 'l̄i 'ku. ¹⁵Kee, 'k̄i 'l̄i 'aan =wlv ki, ba =tuu

'v -Yusu 'Klusv 'v. Bu mɔ 'aan Kukonyɔ. Ti a pepe, ba ni 'v -pleele', -ε di=e
 nu, nyibli a pepe, -v di 'a mu 'beti -ni, -ε mɔ, de- kɔ -ti 'a ȳi -Yusu 'Klusv
 =wien le kve, a 'mu =nv kle -hihla -ni. ¹⁶'Bu mɔ, 'ba ȳi =nv kle ni -hihla -ni,

-ε -bi ba kɔ =wlv a 'lila, kɔ, ba kɔ 'waa 'v=tuule. A 'ni 'nuo 'l̄i -tebli -mu',
 -kɔt̄i 'aan =wlv 'e ȳi 'a mu -mɔ 'ple, -ε di=e nu, nyibli 'bu -hve bu di 'aan
 'nyre, -tui 'mu =nv nu, -kɔt̄i v hle -ti -hvin, 'k̄i 'v 'aan 'yrinaabv̄i -mɔ', 'a
 mu -mu', -v ni 'v -Yusu a 'hru wlɔn. ¹⁷Ε nu -tee, -haande -mu', a ni a -ti,
 ba 'ye -huen, Nyisva 'bu ȳi=1 ni -hve, 'e -hi 'v ba 'ye -huen, ȳinyre-tebli

-mu', a ni a -ti. ¹⁸-Yusu 'Klusv a 'mumu, ε 'kv ni, -aan -tebli 'kukui a -ti. 'A
 'kvkvv mɔ 'kvvwo ni -do. Nyiblo -mu', -ε 'sii 'v ȳi, 'k̄i 'v Nyisva ye', nɔ= 'kv,
 -a mu -bu, -v 'ȳi 'v ȳi 'sii -ni, ε 'mu -a mu wa a -ti, -ε di=e nu, ε 'mu=v nu,

-a 'mu Nyisva yre 'muε -ni. Nyibli, nv= 'la=a, kee, Nyisva a -Hiihu -ha 'l̄i=1
 'kvkvnyibli 'nyi ni, 'e -ha-a 'klo. ¹⁹'K̄i 'l̄i Nyisva a -Hiihu a 'k̄i 'kwli, 'k̄i ε
 mu 'l̄i 'kuo -mu' -mɔ, -v ni =jt', 'e lee =nv Nyisva a -ti. ²⁰'Kuo a 'mu, v nv= mɔ
 nyibli -mu', ti -hi la a ti 'yri, -v 'ye ni -tuu la 'v Nyisva 'v. 'Ε mɔ -tee,
 Nyisva kɔ =wlv a 'lila, 'e ȳi =nv -ple, ti -mu' -kɔ 'yri nyiblo -mu', -ε mɔ Noe,

ε nii la 'v 'mu, kee, nyibli a 'mv, v 'tie yi la Nyisva a -ti le -hee -ni. Nyibli -mv', -v pa la 'l' 'mu a 'mv 'kwli, v 'yi la -hv. U mo la nyibli ni =bluen=bluen, nu- Nyisva -wa, 'k' 'v 'nie -mv' a -ta'. 21 'Nie a 'mv, -e k' 'kwli v naa 'l', no- m' 'nie -bv, v pi ke 'a mv 'lu le, -e we 'a mv, 'a yruule =ni. 'Nie a 'lupuvu a 'mv, ε 'yi 'aan 'hui a -purple a -ti 'pa-. Kee, de, -a -hve Nyisva, ε no- m', bv nu=o, -aan =wli 'mv 'v yi 'sii -ni. 'Nie a 'lupuvu, ε we 'a mu ni, -koti -Yusu 'Klisu -hōn 'l' 'kvkunyibli 'nyi ni, 'e 'hri 'klo. 22 -Yusu 'Klisu =hian -m', 'e mu 'l' yako 'kwli, 'e ni 'v Nyisva a diidekibia ki bv, 'e k' Nyisva a lelenyu win ki, k' 'kuo a pepe, k' 'a -ne 'klukunide =dv 'huen-.

Nyisva, no- -bv k' ne 'a mv win ki

4 1-A yi=e ni -e m', -Yusu 'Klisu 'ye =huen, 'k' 'l' 'a -plahvi 'kwli. 'A -ti, 'aan 'mumu, ba k' 'lule-hihiedv a 'mv, ba -we -m', 'k' 'ba 'ye =huen, -te ε nu =huen a 'yiye, -koti nyiblo -mv', -e 'ye =huen, 'k' 'l' 'a -plahvi 'kwli, ε 'ni -nu=o 'k' de 'kuku de. 2 Kve 'k' 'm' bv, ti a pepe -bv, a di 'ne- 'klo -bv ki -hii -ni, de -mv', Nyisva -hve ba nu, ε no- ba nu. A 'ni 'nuo 'l' yinyreklo -mv', 'aan =wli -hve. 3 Nyibli -mv', -v 'yi Nyisva -yi, -tebli -mv', v nve -ni bv nu, 'aan 'mumu, -tebli a 'mv, ε no- a ni la, 'k' 'l' 'ti -hvhvi 'kwli. 'K' bv hree 'k' m'. Ti -hi la a ti 'yri, 'a -ne de, ε no- a yi la 'aan dionu wlōn -hie -ni, -tebli -hvin 'aan =wli -hve la, ε no- a ni la, 'a yi la 'yi le -bibi -ni, 'a yi la 'aan dionu didi-tebli k' no 'huen- wlōn -hie -ni, 'a kwle la -ci, -e yi la Nyisva a -ti le -hee -ni. 4 Kee, -te ti ne -bv, 'bv m', nyibli -mv', -v 'yi Nyisva -yi, 'bv yi 'waa dionu 'a -ne -dedede wlōn ni -hie -ni, a 'ni 'kve 'l' -nu =wien de. -Te a 'ye ni kve 'k' -nu =wien, 'a -ti 'waa =wli kee le. ε no- nu=o, 'v -he 'a mv 'yri le. 5 Kee, -nyrcwɔ =dv 'kwli, 'k' 'v di 'v Nyisva ye' mu, ε 'mu =nu -bati le -pvu -ni. Ti -mv' -k' 'yri e di 'klonunyibli k' 'kukunyibli 'huen- -bati le -pvu -ni, ε 'yi -m' -hlo. 6 Nyibli -mv', -v 'kv, -te v 'tie ni la 'ne- 'klo ki, Nyisva pvv la =nu -bati le, =wi yi, -te ε ni nyibli a pepe a -bati a lepvu. -Te v 'kv, -e -bi -Yusu 'Klisu pu =nu Nyisva a -haantitie -mv' ni, -e di=e nu, v 'mv 'klo ni, =wi yi Nyisva.

'Kl -mv', Nyisva -nyi 'a mv, no- ba nu, ba -hee ne 'aan 'bio

7 Ti -bv, -e hie 'l', 'klo 'mv 'v -wlu -hōn, ε 'yi -hv. Ba k' ne 'aan dionu win ki, k', ba ni 'v -pleele', -e di=e nu, a 'mv Nyisva da. 8 De gbagbv -mv', -e -hi 'v -tebli a pepe 'v, ε no- m' ba 'cibi 'v, ba nvnve -ni, 'k' 'l' 'aan =wlu a pepe ki, -koti 'bv m', 'ba nve nyibli, a -hrui 'waa -tebli 'kukui a -ti -m'. 9 Nyibli -mv', -v pve 'l' 'a mv -m', ba 'ble =nu kva -tee. A 'ni 'pupplee 'l' wlōn le. 10 Nyisva nu 'a mv -haan-tebli a gblegble 'yi -hlōn le, 'e -nyi 'a -ne nyiblo =dv 'kli, 'k' 'bv nu -tebli a gblegble. 'Kl -mv', Nyisva -nyi 'a -ne nyiblo, ε 'ni 'hihre 'l' le. No- bv nu, bv -hee ne 'a 'bio. 11 'Bv m', Nyisva 'bv -nyi nyiblo 'kli, 'k' 'bv hle, nyiblo a 'mv, bv hla Nyisva a -ti. 'Bv m', Nyisva 'bv -nyi nyiblo 'klt, 'k' 'bv -hee ne 'a 'bio, -e -bi 'kli -mv', Nyisva -nyi=e, no- bv nu,

bu -hee =nv. -Tebli a pepe -mv', a ni, bu nu=o, Nyisua bu kɔ -ti a 'yi'bubva, 'kι 'v -Yusu 'Klisu a -ta'. -Yusu 'Klisu, no- kɔ -ti a 'yi'bubva, ε no- kɔ 'klι, -te ε te yi bu. Ke- ε ni 'mv.

**Plɔ a bleele, 'kι 'v -Yusu a nyiblo -mv' -mɔ, -ε yι
=huen 'ye, -te ε mɔ -Yusu a nyiblo a -ti**

12 'Na =wlv a n̄inatumupu -na, 'bu mɔ, Nyisua 'bu yι 'lι -huen a 'yiye 'kwli ni -n̄ee -ni, 'bu yι 'a mv -tebli ni -tve -ni, ε 'n̄i 'keε 'lι 'aan =wli le. -Tebli a 'mv, ε mi 'a mv yre, -ε di=e nu, ε 'mv=v 'ye, 'bu mɔ, 'ba kuo =ne =wlv yι -t̄ee. A 'n̄i 'yee 'lι=ι, -ε mɔ, ε 'yι 'v le -n̄o -ni. 13 -Huen ni -do, -Yusu 'Klisu 'ye, no- a yι 'ye. A -ti o, ba nu d̄du, -ε di=e nu, -nyrɔwɔ -mv', -ε kɔ 'yri nyibli di 'v 'a -ti a 'yi'bubva 'v 'yee -ni, a 'mv d̄du nu, ε 'mv 'v 'a -ne =dedede 'v -hi. 14 'Bu mɔ, 'bu yι 'a mv 'tan̄ ni -tui, -Yusu 'Klisu a -ti, Nyisua di nu 'a mv -haande -mɔ, -kɔt̄ Nyisua a -Hihiu kɔ -ti a 'yi'bubva, -ε -hi 'v 'a -ne =dedede 'v, ε no- di 'v 'a mv -mɔ ni.

15 'Kι 'lι 'a mv 'nyi, 'bu mɔ, nyiblo 'bu yι -huen ni 'ye, -te ε nu yinyredε =du a -ti, -bi ε 'la nyiblo, ε mɔ 'yirrnyɔ, -huv' ε pi 'lι 'a 'bio a -ti me 'nyi le, -ε -bi nyiblo =du 'n̄i 'puv 'lι=ι 'nyre le, -tebli a 'mv, 'a -ti. -Tebli =du a 'mv, ε 'n̄i 'nu 'lι 'a mv 'nyi. 16 Kee, nyiblo 'bu ni 'v, 'bu yι=ι -huen ni -tui, -te ε mɔ -Yusu a nyiblo a -ti, -ε -bi nyiblo a 'mv, -tvi 'n̄i 'nuo 'lι=ι. Kee, bu -nyi Nyisua 'wio, -te v dee -ne -Yusu 'Klisu a nyiblo a -ti.

17 Ti -bu, -ε kɔ 'yri Nyisua di 'v nyibli -bati le -puv -ni, ε nyre 'v ni. 'A nyibli, no- ε di -bati le -puv -ni yι-hede. 'Bu mɔ, 'bu puv ne -a mv -bati le yι-hede, -bi ε di 'mv -ti, 'kι 'v nyibli -mv' -mɔ, -v 'yι -haantitie =wlv yι -kuo -ni 'h? 18 'E mɔ -t̄ee, 'v 'cru la 'lι=ι Nyisvacrien 'kwli ni, -ε mɔ:

«ɛ kla 'mv, 'kι Nyisua bu wa nyibli -mv',
-v 'sii 'v yι.

'Bu mɔ, 'bu ni 'mv le, -bi' ε di 'mv -ti,
'kι 'v de-hvannunyɔ -mɔ,
-ε 'yι Nyisua -yi 'lι=ι»

19 'A -ti, Nyisua 'bu yι=ι ni -hue, nyibli bu 'ye -huen, nyibli a 'mv bu 'cibi 'v =haan-tebli a nunuo, 't̄i -Nyisua -mv', -ε mɔ -aan nununyɔ, kɔ, -ε kɔ 'lι -aan de -mɔ, ε no- bu pu 'lι 'waa d̄ionu -jt' pepe.

Ba =t̄i 'lι 'aan d̄ionu, 'kι 'v Nyisua ye'

5 1 'Cue a ye'nanyu 'n mi 'lι -mɔ hle mɔ. 'Na 'mumu, 'mɔ 'cue a ye'nanyu =ni. Ti -mv' -kɔ 'yri -Yusu 'Klisu yι la -huen 'ye, 'n 'ye la-a ni. Ti -mv', -ε kɔ 'yri Nyisua di 'v -Yusu 'Klisu a -ti a 'yi'bubva nyibli -t̄ɔ -ni, a bi 'lι yι, 'n bi 'lι yι, -a di kɔ 'lι -aan 'kibia. 'A -ti, 'n nyee ne 'a mu le: 2 Ba =tu Nyisua a nyibli -mv', ε -nyi 'a mv 'yie. Ba nu=o, -wi yι blablkɔnyɔ, -ε =tui 'a blabli 'yie. Ba =tu -nv 'yie, 'kι 'lι 'aan =wlv a pepe kι, -wi yι, -te Nyisua ni 'a -huhua. A 'n̄i 'nuo 'lι=ι, -wi yι, -te nyiblo 'ye ni ni wen 'v 'a mv ke'. Ba 'wlaa

'v =wlu bv, ba nu -kvan a 'mv. A 'ni 'nuo 'lt-i, 'wliye a 'yiye a -ti. ³Nyibli -mv', Nyisva -nyi 'a mv, 'ki ba =tu =nv 'yie, a 'ni 'nu 'lt =nv 'lu bv, kee, 'aan 'yrinaabvi bv tci =nv, -te v di 'waa diconv a naale nu. ⁴'Bu mɔ, 'ba yi le ni ni, -nyrɔwɔ -mv' -kɔ 'yri -Yusu 'Klsv, -ɛ mɔ blablukɔnyɔ gbagbv, ε di di, ε di -nyi 'a mv 'wio gbagbv, -ɛ mɔ 'klɔ yravru -mv', -ɛ 'ye ni -we 'lt 'klɔ -mɔ 'klɔ.

⁵'A mv -mv', -v mɔ gbloyɔ, 'n yi 'a mv 'ni -lee -ni, ba =tuu 'v 'aan ye'nanyv 'v. 'Aan pepe, ke- 'n pi 'a mv yi, ba =tɔ 'lt 'aan diconv 'lt, a 'mv -hihee -ni, -kɔti v 'cri-i ni, 'ki 'lt Nyisvacrien 'kwli, ε -mɔ: «Nyibli -mv', -v 'yee 'lt 'waa diconv, Nyisva di 'lt =nv 'ni =tɔ -ni, kee, nyibli -mv', -v =tue 'lt 'waa diconv, ε di nu =nv -haande -mɔ.» ⁶'A -ti o, 'n yi 'a mv 'ni -lee -ni, ba =tɔ 'lt 'aan diconv, 'ki 'v 'Khkuninyyisva ye', -ɛ di=e nu, ti -mu' -kɔ 'yri ε di 'v=v 'v -hva -ni, ε 'mv 'lt 'a mv 'lt 'yaa -ni. ⁷-Tebli a pepe -mv', -ɛ 'yee 'a mv 'kla -wliye, ba pv 'lt =ne=e -ji' bv, -kɔti ε pi 'aan -ti =wli -mɔ le.

⁸Ba ni 'v -pleele', ba =tu 'aan diconv 'yie. 'Aan yraanyɔ, -ɛ mɔ Satan, ε yi -hihie le, ε =mve nyiblo le, ε di klɔ, ε 'wt-i -ji yi, -ɛ klui, -ɛ =mve diide le. ⁹Ba nyra-a yi bv, ba 'cibi 'v Nyisva a =wlu a yikuole. 'Bι a yi=e ni, -ɛ mɔ, 'aan 'bio -Yusu a nyibli, -v ni 'ne- 'klɔ ki, v yi 'ye -hwɛn, =wi yi -te a ni, 'a yi -hwɛn 'ye. ¹⁰'E mɔ =han-ti, -te ti ne -bv, 'a yi -hwɛn 'ye. Kee, ti gbi 'bv -hi, Nyisva -mv', -ɛ kɔ -mɔ =haan-tebli a pepe -hvɛn 'lt -wlu, 'a =gbetv, ε di=e 'ni nu, a 'mv 'v yi -ce, 'ti- ε 'mv 'a mv 'klɔ -nyi, kɔ, ε 'mv=v nu, a 'mv bv ku, 'ki 'v 'a -ne 'hru =du wlɔn. ε da 'a mv ni, -ɛ di=e nu, a kɔ -Yusu 'Klsv 'hvɛn-, a 'mv 'lt 'a -ti a 'yi'bubva -mv', -ɛ 'ye ni -we 'lt 'kwli pa. ¹¹No- kɔɔ 'klɔ a pepe win ki, -te ε te yi bv. Ke- ε ni 'mv.

'Betile

¹²Nyiblo -bu, -ɛ mɔ Silasi, no- -hee 'mv, 'ni 'cru ne 'a mv 'crien gbe -bv -mɔ. 'N yi=e ni, -ɛ mɔ, 'aan 'dlayi =niɔ, -ɛ yi -Yusu 'Klsv =wien le kve -tee. 'N yi 'cru ne 'a mv -mɔ, 'mv 'lt 'a mv =wlu 'kwli bu =tu. 'Ya 'v 'lu de, 'n yi 'a mv 'ni -lee -ni, 'ɛ mɔ -tee, Nyisva ni -a mv =haande -mɔ, =wi yi, -te 'n nu 'a 'cicru. -Haande a 'mv, ba 'ble=e kva -tee.

¹³-Yusu a nyibli -bu, -v ni 'ne- Babilɔnidɔ 'kwli, Nyisva -ha 'lt, =wi yi, -te ε -nu, 'ɛ -ha 'lt 'a mv 'lt, v 'beti 'a mv -tee. Maki, 'n nve -ni, =wi yi 'na 'yu, ε 'beti 'a mv -tee. ¹⁴Ba -nyinyi 'wio -tee, ε 'mv=v nyibli -tɔ -ni, -ɛ mɔ, a nvnve ni, =wi yi 'dtayinu.

'Aan pepe -mv', -v ni 'lt -Yusu 'Klsv -ji', Nyisva bv -nyi 'a mv kibuvwɛenle.